

OTUZ BİR MART HADİSESİ

II. Abdülhamid (bk. Sultan Abdülhamid maddesi) tahta çıktıktan sonra Meşrutiyeti (bk. Meşrutiyet maddesi) ilân etmiş, fakat bir müddet sonra Meclis-i Mebusanı (Millet Meclisi) kapatmıştı. İttihat ve Terakki Partisi (bk. İttihad ve Terakki maddesi) üyelerinin Selanik'te toplanarak gönderdikleri ultimatom sonucu II. Meşrutiyeti ilân etmek zorunda kaldı (23 Temmuz 1908). Bu sıralarda tarihe "31 Mart Hadisesi" adıyla geçen bir isyan olayı patlak verdi (13 Nisan 1909).

Bu olaydan sonra İttihat ve Terakki Partisi daha da güçlendi ve 31 Martın sorumlusu görülen Sultan II. Abdülhamid tahttan indirildi, yerine Sultan Mehmed Reşad padişah oldu.

Bu gelişmenin ardından "irtica" terimi Türkiye'nin siyasî ve içtimaî hayatında yerini aldı ve sık sık gündeme gelir oldu. II. Meşrutiyetin ilânında (1908) rolü olan İttihat ve Terakki Cemiyetine karşı, bazı basın yayın organları aracılığıyla aleyhte propagandalar gerçekleştirildi. Mektepli subaylarla hükûmet ileri gelenlerinin kafir oldukları, dini kaldıracakları şeklindeki propagandaların etkisi altında kalan Taşkışla'daki Avcı Taburları, harekete geçtiler. Sultan Ahmet Meydanında toplanarak, güya şeriatı kurtarmak üzere herkesi kendileriyle birleşmeye çağırdılar. Böylece 31 Mart Salı sabahı, İstanbul halkı tüfek sesleriyle uyanmış oldu. Hamdi Çavuş, Kamacı Ustası Arif ve bölük emini Mehmet adlı üç kişinin emrinde bulunan askerler, "Şeriat isteriz!" diye bağıryorlardı. Bunlardan bir grup meclise giderek, isteklerini dört madde halinde bildirdiler. Ancak istekleri kabul edilmeyince, meclis başkanı Adliye Nazırı Nazım Paşayı ve İttihatçıların fikirlerini yayan Tanin Gazetesi başyazarı Hüseyin Cahit zannettikleri Lazkiye mebusu Şekip Arslan Beyi öldürdüler. İsyana bir süre sonra donanma erleri de katıldı. Harbiye Nezareti sarıldı ve bir kısım mektepli subaylar şehit edildi.

İstanbul'daki ayaklanmayı haber alan Selânik Redif Tümenine bağlı subaylar ve ordu kumandanı Mahmut Şevket Paşa derhal harekete geçtiler. Gönderilecek kuvvetin başına Hüseyin Hüsnü Paşa, kurmay başkanlığına da Mustafa Kemal getirildi.

Daha sonra "Hareket Ordusu" adıyla anılan bu ordu 22-23 Nisan gecesi İstanbul'a girdi. 24 Nisan'da isyancılar bertaraf edilerek, 25 Nisan'da Örfî İdare (bk. Divan-ı Harb i Örfî) tesis edildi.

Bu olayın başlangıcında Bediüzzaman yatıştırıcı bir rol oynamasına rağmen, idam talebiyle Divan-ı Harp'te yargılandı. İstanbul Üniversitesinin arkasındaki Bekir Ağa Bölüğü hapisanesine, idamlıklar koğuşuna kapatıldı. Suçsuz olduğu anlaşılacak mahkemede beraat eden Said Nursî'nin Divan-ı Harp Mahkemesinde yaptığı savunma, daha sonra İki Mektebi Musibetin Şehadetnamesi adıyla yayınlandı. Bu eserinde Üstad Bediüzzaman, böylesi elim ve kötü neticeler doğuran hadisenin

---

başlıca sebepleri arasında yedi madde sıralamıştır. Bunlardan ilkinde Üstad Bediüzzaman **“İttihad ve Terakkinin aleyhinde, hem onların tahakkümü ve istibdadı aleyhinde bir hareket”** oluşunun % 90 pay sahibi olduğunu ifade eder.